

ства“; 4): „Освенъ Лигата на Народитѣ не може да има никакви специални икономически комбинации и не ще бжде допуснатъ никакъвъ економически бойкотъ, въ каквато и да е форма или изключвания отъ свѣтскитѣ тържища, освенъ въ случай, когато това се наложи по пълномощие отъ Лигата на Народитѣ, като наказателна мѣрка за дисциплина и контролъ“.

Тя бѣха следователно основнитѣ начала на които трѣбваше да почива бждащия миръ. Обаче, въ дѣйствителностъ тѣ бѣха извратени, изкористени. Контрибуции нѣмаше; но, на тѣхно мѣсто се роди новата система на „репарациитѣ“. Последното понятие, както самъ заявява по-късно сенатора г. Léon Bourgeois¹⁾, съдържаше едно-временно декларацията на единъ принципъ и едно признание за отговорностъ.

III. До конференцията отъ 1919—20 г. международното право непознава термина „репарации“. Договоритѣ за миръ имаха за главна цель прекратяването на спора между воюващитѣ, отстраняването на *casus belli* и възстановяването на уреденитѣ отъ междудържавното право мирни отношения. Последствията за победения биваха териториални изменения въ полза на победителя и понѣкога налагането на военно обезщетение -- контрибуция. Въ Парижския Миренъ Конгресъ, който си бѣ задалъ за цель да преустрои Европа се наложи на победена Франция една малка контрибуция, която тя можа лесно да плати. Сжщото презъ 1870 г. А въ Санъ-Стефанския Прелиминаренъ Договоръ наложената отъ Русия контрибуция на Турция (чл. 19 отъ Договора), за загубитѣ, причинени ѝ отъ войната, тя замени съ териториални отстъпки. Следов. при отнемането на територии контрибуции не се налагаха.

Идеята за „репарации“, както е изразена въ М. Договори се появява едва презъ последната война повече, като резултатъ на системата на воюване на икономическа почва, следъ нанесенитѣ вреди на неутрална Белгия и въ провинциитѣ на Франция. Тая идея бѣ ясно подчертана.

Германия и нейната съюзница (Австро-Унгария), гласи чл. 231 отъ Верс. Договоръ, сж отговорни за всички повреди, които държавитѣ победителки и тѣхнитѣ поданици сж претърпѣли вследствие нападателната война. Това значеше, че тоя новъ институтъ дири своитѣ основания върху отговорността, произтичаща отъ факта на нападението, (като чели противоположно). Или ако Германия и съюзницитѣ ѝ не бѣха предприемали нападателната война, както и ако и България не бѣше се присѣдинила къмъ нея, нито Германия, нито останалитѣ щѣха да дължатъ обезщетение. Следователно, „репарациитѣ“ се стараяха да обосноваатъ на първо мѣсто върху правна отговорностъ и на второ и последно мѣсто върху свързанитѣ съ тая „отговорностъ“ щети, както повидимому прозира, че е била цѣлѣта на авторитѣ ѝ. Но това правно основание не можеше и не трѣбваше да противоречи на нормитѣ на международното право.

Известно е, че държавитѣ отговарятъ само за нарушение на действующи норми, съдържачи се било въ международния обичай, или нѣкое правотворческо сггласнение. Тамъ, гдето нѣма такава нарушение, следователно не би трѣбвало да се търси отговорностъ. А ако „репарациитѣ“ сж правно нарушение, то трѣбва да бждатъ прилагани само за деликтъ. „За Международенъ деликтъ обаче се смѣтатъ, казва г. проф. Богаевски,²⁾ действията на държавитѣ съ които се нарушаватъ нѣкои международно-правни норми, защищаващи въ международния съюзъ интереситѣ на неговитѣ членове, действия, които се заключаватъ въ извършване отъ държавитѣ на нѣщо, или въздържане отъ изпълнение на каквото трѣбва... Като вземаме подъ внимание това опредѣление, продължава г. Богаевски, ние не можемъ да признаемъ „репарациитѣ“, установени отъ чл. чл. 231 и 232 на Верс. М. Договоръ, като проява на отговорностъ за международенъ деликтъ. Колкото опредѣлено да се съзнаваше желанието да се отстрани отъ международния животъ войната (до като тя сжществува една отъ воюващитѣ страни всѣкога ще води нападателна война), положителното межд. право до 1919 г. признаваше на всѣки членъ на Межд. Съюзъ (освенъ на неутрализиранитѣ държави) възможността да започне война по каквито и да било причини. Явно е, че използуването на тази възможностъ отъ Германия въ 1914 г. не противоречи

¹⁾ Вж. Rapport, fait au nom de la Commission des Affaires Etrang., chargée d'examiner le projet de loi portant approbation du Traité de Paix de Versailles par M. Léon Bourgeois. Senat № 56¹, Paris 1919 год. стр. 74: „Le droit à la réparation des pertes et dommages subis par les Puissances alliées et associées, du fait de la guerre, a été solennellement reconnu par l'article 231 du Traité de Paix. Ce texte contient à la fois une déclaration de principe et un aveu de responsabilité“.

²⁾ Международно право Кн. I-1925 г., стр. 111 — 112. Сжщото положение той развива и въ XIX Годишникъ на Соф. Университетъ — Юрид. Факултетъ отъ 1924 г. въ „Съображения при обсъдени докладъ професоровъ Д-ръ Данева и г. П. Генова посвещенихъ о вѣпросу репарации“.